

Analiza SWOT Gminy Ciechanowiec

Funkcjonowanie Gminy Ciechanowiec, podobnie jak każdej jednostki samorządu terytorialnego, odbywa się w ścisłym powiązaniu z jej otoczeniem społeczno-gospodarczym, które w znacznym stopniu determinuje warunki jej rozwoju. Na kierunki i tempo rozwoju gminy wpływają zarówno czynniki wewnętrzne, związane z jej zasobami i potencjałem organizacyjnym, jak i czynniki zewnętrzne wynikające z uwarunkowań regionalnych, krajowych oraz międzynarodowych.

Kompleksowa analiza tych czynników pozwala na uzyskanie pełnego obrazu uwarunkowań rozwojowych gminy. Stanowi ona podstawę do identyfikacji kluczowych wyzwań oraz określenia celów strategicznych i operacyjnych, które ukierunkowują działania samorządu w kolejnych latach.

Jedną z metod wykorzystywanych do oceny uwarunkowań rozwoju jednostek samorządu terytorialnego jest analiza SWOT. Narzędzie to umożliwia identyfikację zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych czynników wpływających na funkcjonowanie gminy, a także określenie jej potencjału rozwojowego. Wyniki analizy stanowią podstawę do wyznaczania priorytetów oraz wskazują kierunki działań służących efektywnemu wykorzystaniu posiadanych zasobów.

W analizie SWOT wyróżnia się cztery podstawowe kategorie czynników:

- **mocne strony** – czyli atuty wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, stanowiące jej przewagę lub potencjał rozwojowy w stosunku do innych jednostek samorządowych;
- **słabe strony** – będące konsekwencją wewnętrznych ograniczeń lub niedoskonałości, które mogą utrudniać rozwój gminy lub obniżać efektywność jej funkcjonowania;
- **szanse** – czynniki zewnętrzne, które mogą sprzyjać rozwojowi gminy i przyczyniać się do poprawy jej sytuacji społeczno-gospodarczej;
- **zagrożenia** – czynniki zewnętrzne, na które gmina ma ograniczony wpływ, a których wystąpienie może negatywnie oddziaływać na jej rozwój.

Uwzględniając powyższe założenia dokonano identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dotyczących Gminy Ciechanowiec (kolejność przypadkowa):

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
ROZWÓJ GOSPODARCZY	
1. umiejętność sprawnego pozyskiwania środków krajowych i unijnych związana z doświadczeniem administracji lokalnej we wdrażaniu i realizacji przedsięwzięć	1. brak produktu regionalnego tzw. produkcji wiodącej (specjalizacji regionalnej)

<p>współfinansowanych przez Unię Europejską</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. systematyczne zmniejszanie poziomu zadłużenia Gminy 3. rozwinięty sektor artykułów rolniczych i spożywczych 4. posiadanie wydzielonych terenów przemysłowych 5. wolne tereny pod budownictwo mieszkaniowe i inwestycje turystyczne 6. potencjał rozwoju wykorzystania biomasy, pomp ciepła oraz energii słonecznej w gminie 7. gospodarstwa agroturystyczne i potencjał rolniczy gminy 8. niskie podatki na tle sąsiadujących gmin 	<ol style="list-style-type: none"> 2. niski poziom środków własnych pozwalający na wkład własny do składanych projektów w celu pozyskania funduszy unijnych 3. brak uzbrojenia wydzielonych terenów przemysłowych 4. mała ilość dużych zakładów przetwórczych i przemysłowych 5. przewaga nisko wykwalifikowanych pracowników 6. wewnętrzny opór i protesty mieszkańców do powstawania nowych inwestycji w gminie, np. WOT, biogazownia, kurniki
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. aktywność grup seniorskich, które zapewniają starszym mieszkańcom możliwość integracji społecznej, aktywnego spędzania czasu oraz uczestnictwa w różnorodnych wydarzeniach i zajęciach 2. dostępność wsparcia dla osób i rodzin 3. realizacja gminnych programów profilaktyki, które mają na celu zapobieganie różnym problemom społecznym, takim jak uzależnienia, przemoc czy wykluczenie społeczne, poprzez organizację działań edukacyjnych, terapeutycznych i integracyjnych 4. organizacje pozarządowe, działające w obszarze polityki społecznej 5. wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego poprzez aktywnie działające Ochotnicze Straże Pożarne, na terenie gminy funkcjonuje 9 jednostek w tym OSP Ciechanowiec, która najczęściej uczestniczy w akcjach ratowniczo- 	<ol style="list-style-type: none"> 1. duża ilość osób korzystających z pomocy socjalnej (społecznej) 2. mało korzystna struktura związana z dojazdami do pracy (duża liczba osób pracująca poza obszarem gminy) 3. uzależnienie się wielu rodzin od pomocy społecznej i bierność na rynku pracy

<p>gańniczych w powiecie wysokomazowieckim</p> <p>6. zwiększenie dostępności mieszkań dla mieszkańców o niższych dochodach</p>	
OTOCZENIE ORAZ RELACJE ZEWNĘTRZNE ZWIĄZANE Z POŁOŻENIEM	
<ol style="list-style-type: none"> 1. atrakcyjne zasoby przyrodnicze (głównie w rejonie doliny rzeki Nurzec oraz wokół zbiorników wodnych - obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca) 2. rozwinięta sieć komunikacji drogowej (przebieg ponadlokalnych tras komunikacyjnych) 3. wyznaczenie terenów pod inwestycje przemysłowo-usługowe w planie ogólnym 4. dostępność terenów pod inwestycje mieszkaniowe 5. wysoki stopień zwodociągowania gminy 6. brak znaczących źródeł zanieczyszczeń środowiska 7. systematyczna poprawa infrastruktury technicznej 8. bogata baza noclegowa i gastronomiczna 9. znaczna modernizacja i rozbudowa sieci oświetlenia dróg 	<ol style="list-style-type: none"> 1. duża odległość od aglomeracji miejskich, 2. niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczno-rekreacyjno-sportowa, 3. brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego 4. niski stopień skanalizowania gminy w terenie 5. braki infrastruktury parkingowej, w szczególności w miejscach kluczowych dla ruchu turystycznego oraz miejscach publicznych 6. niewielka liczba dużych, wiodących przedsiębiorstw na obszarze gminy, a także stosunkowo mała liczba średnich firm w porównaniu do gmin o podobnym potencjale, skutkująca słabą dynamiką tworzenia nowych miejsc pracy 7. wciąż niska świadomość społeczna dotycząca racjonalnego wykorzystania energii, efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii
SPOŁECZEŃSTWO (KAPITAŁ LUDZKI)	
<ol style="list-style-type: none"> 1. oferta edukacyjna wszystkich poziomów kształcenia 2. polepszenie warunków do nauki 3. bardzo wysoki odsetek dzieci objętych edukacją przedszkolną 4. poprawa bazy szkół, estetyki i stanu pomieszczeń 5. korzystne uwarunkowania kształcenia na poziomie średnim 	<ol style="list-style-type: none"> 1. duża odległość od ośrodków akademickich 2. procesy depopulacji wyrażające się spadkiem liczby mieszkańców 3. odpływ do większych miast ludzi młodych i dobrze wykształconych 4. brak miejsc pracy dla osób o wysokich kwalifikacjach 5. starzenie się społeczeństwa

<ol style="list-style-type: none"> 6. organizacja dowozu uczniów do szkół 7. nowe, energooszczędne technologie w zakresie budowy i termomodernizacji budynków 8. rozwinięta sieć bibliotek oraz korzystne wskaźniki dotyczące czytelnictwa 	<ol style="list-style-type: none"> 6. nierównowaga pomiędzy liczebnością grupy produkcyjnej, a całością grupy nieprodukcyjnej (tendencja stale powiększającej się grupy nieprodukcyjnej)
KULTURA, SPORT I TURYSTYKA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. cenne zabytki architektury 2. Muzeum Rolnictwa ze Skansenem 3. funkcjonowanie Punktu Informacji Turystycznej 4. organizacja cyklicznych imprez kulturalnych 5. zaplecze i baza Ciechanowieckiego Ośrodka Kultury i Sportu 6. istnienie klubów sportowych, stowarzyszeń, kół gospodyń wiejskich 7. funkcjonowanie świetlic wiejskich 8. baza sportowo-rekreacyjna 9. potencjał, różnorodność i aktywność środowisk twórczych oraz sportowych 10. imprezy i wydarzenia o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, organizowane przez samorząd, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, popularyzujące zdrowy i aktywny styl życia 11. środowisko naturalne, w którym nie występują ponadnormatywne zanieczyszczenia i uciążliwości 12. brak miejscowych przemysłowych źródeł zanieczyszczenia środowiska 	<ol style="list-style-type: none"> 1. brak dobrej promocji obiektów zabytkowych 2. wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców) 3. niewystarczająca oferta czasu wolnego na obszarach wiejskich, słabe zróżnicowanie 4. niedoinwestowanie w utrzymanie obiektów zabytkowych 5. brak tras turystycznych pieszych i rowerowych łączących miejscowości 6. zbyt mała oferta wypożyczalni sprzętu turystycznego 7. niedostosowanie infrastruktury turystycznej do osób niepełnosprawnych 8. niewystarczająca dostępność obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych 9. niedostateczny poziom infrastruktury kultury oraz sportowo-rekreacyjnej na terenach wiejskich (np. świetlic wiejskich, boisk, placów zabaw)

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	
SZANSE	ZAGROŻENIA
ROZWÓJ GOSPODARCZY	
<ol style="list-style-type: none"> 1. instrumenty wsparcia rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa 2. budowa obwodnicy miasta 3. modernizacja ciągów transportowych na poziomie lokalnym 4. niższe niż w ościennych regionach, koszty pracy, mające wpływ na ocenę atrakcyjności inwestycyjnej 5. stosunkowo niskie ceny gruntów pod zabudowę mieszkaniową oraz produkcyjno-usługową 6. modernizacja istniejącej infrastruktury oraz realizacja nowych przedsięwzięć – zwłaszcza w zakresie komunikacji /drogi, chodniki 7. usytuowanie w regionie, do którego skierowana jest duża ilość środków pomocowych 8. korzystna struktura własności 9. wdrażanie alternatywnych źródeł energii 10. rozwój gminnego zasobu mieszkaniowego poprzez realizację nowych inwestycji komunalnych, w tym budowę bloków komunalnych zwiększających dostępność mieszkań dla mieszkańców 11. pozyskanie środków zewnętrznych na modernizację infrastruktury wodociągowej 12. rozwój infrastruktury sportowej w tym modernizacja Stadionu Miejskiego oraz budowa hali sportowej w Łempicach 	<ol style="list-style-type: none"> 1. zwiększanie zadań własnych gminy przy jednoczesnym braku wzrostu dostępnych środków finansowych 2. Problemy w sektorze rolnictwa: <ol style="list-style-type: none"> a. rozdrobniona struktura gruntów rolnych, b. nieuregulowany stan własnościowy gruntów, 3. wysokie koszty pracy dla pracodawców 4. ograniczone zdolności i zasoby do działań rozwojowych oraz innowacyjnych 5. brak napływu kapitału obcego 6. depopulacja regionu oraz starzenie się mieszkańców 7. niepokojące prognozy demograficzne na najbliższe lata dla całego kraju 8. konkurencyjność sąsiednich obszarów i proces zasysania relatywnie skromnych zasobów kapitału ludzkiego z obszaru gminy do stosunkowo bliskich obszarów metropolitalnych 9. brak dróg dojazdowych do niektórych działek na terenie gminy oraz pól uprawnych 10. kryzys gospodarczy skutkujący spadkiem przychodów zarówno podmiotów gospodarczych jak i osób fizycznych 11. piętno zaszłości historycznej (położenie geograficzne gminy w obrębie tzw. „ściany wschodniej”, postrzegane jako tereny o jednym z największych stopni zaniedbań i zaległości)

	12. duża konkurencja przy aplikowaniu o zewnętrzne środki pomocowe
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. stwarzanie warunków do posługiwania się przez uczniów i nauczycieli technologią informatyczną 2. rozwój budownictwa socjalnego i komunalnego w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców o niskich dochodach, 3. wielokierunkowa działalność w przeciwdziałaniu i walce z zagrożeniami, przestępczością i patologiami (system monitoringu miasta, monitoring placówek edukacyjnych) 4. polityka prorodzinna państwa (program „Rodzina 800 Plus”, program Maluch, itp.) 5. rozwój cywilizacyjny, w tym nowe technologie informatyczne, powodujące lepszy dostęp do wiedzy i informacji 6. współpraca międzysamorządowa, międzysektorowa i międzyorganizacyjna 	<ol style="list-style-type: none"> 1. piętno wieloletnich zaniedbań rozwoju gminy 2. ubożenie społeczeństwa (spadek dochodów gospodarstw domowych, wzrost cen) 3. wysokie bezrobocie ukryte 4. brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych 5. rozbięcie rodzin wskutek emigracji zarobkowej 6. uzależnienie się wielu rodzin od pomocy społecznej i bierność na rynku pracy 7. problem alkoholizmu pogłębiający problemy dominujące w rodzinach korzystających z pomocy społecznej 8. niedostateczna opieka geriatryczna 9. wzrost przemocy w rodzinie wskutek narastania różnych problemów społecznych (alkoholizm, sytuacje stresowe, emigracja zarobkowa) 4. słaba integracja osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem - niewystarczająca świadomość społeczna odnośnie sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych
OTOCZENIE ORAZ RELACJE ZEWNĘTRZNE ZWIĄZANE Z POŁOŻENIEM	
<ol style="list-style-type: none"> 1. promocja potencjału turystycznego i zasobów naturalnych gminy 2. wykorzystanie potencjału jaki stwarza sezonowy wzrost ruchu turystycznego 3. zwiększenie atrakcyjności terenów pod inwestycje (w tym obszarów wiejskich) 4. dostęp do kredytów preferencyjnych na rozwój budownictwa mieszkaniowego 	<ol style="list-style-type: none"> 1. pogłębienie peryferyzacji gminy poprzez zły stan dróg oraz likwidację kolejnych połączeń komunikacyjnych 2. degradacja środowiska naturalnego (m.in. rzeki Nurzec, dzikie wysypiska śmieci)

<p>5. wizerunek województwa jako regionu czystego i ekologicznego</p>	<p>3. ograniczona ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu modernizacji i rozbudowy infrastruktury</p> <p>4. funkcjonowanie energochłonnych i przestarzałych technologicznie systemów ciepłowniczych</p> <p>5. niska świadomość społeczna w przedmiocie ochrony środowiska, w tym zagospodarowania odpadów komunalnych</p> <p>6. wysoka energochłonność części budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej</p>
<p>SPOŁECZEŃSTWO (KAPITAŁ LUDZKI)</p>	
<p>1. polityka Unii Europejskiej oraz Polski traktująca zmiany demograficzne, jako wyzwanie dla całej Unii Europejskiej oraz Polski</p> <p>2. współpraca administracji samorządowej z organizacjami pozarządowymi</p> <p>3. dostęp do funduszy UE na szkolenia</p> <p>4. potencjał, różnorodność i aktywność środowisk twórczych oraz sportowych</p>	<p>1. starzenie się społeczeństwa</p> <p>2. spadek liczby osób w wieku produkcyjnym</p> <p>3. migracja młodych, wykształconych ludzi do silniejszych gospodarczo regionów i krajów UE</p> <p>4. brak odpowiednich kwalifikacji i kompetencji oraz doświadczenia zawodowego osób nieaktywnych zawodowo i bezrobotnych</p> <p>5. negatywne zjawisko konkurencji ze strony aglomeracji białostockiej oraz warszawskiej widoczne w odpływie kapitału ludzkiego oraz lokalizacji inwestycji</p> <p>6. postępująca dezintegracja rodzin powodowana przez emigracje członków rodziny (wyjazdy w celu zaspokajania potrzeb bytowych rodziny)</p> <p>7. spowolnienie dynamiki rozwoju demograficznego Polski, wyrażające się niskim poziomem dzietności, zmianami w strukturze wieku ludności oraz znacznym poziomem emigracji, szczególnie młodych ludzi</p>

KULTURA, SPORT I TURYSTYKA	
<ol style="list-style-type: none">1. walory przyrodniczo-krajobrazowe z licznymi osobliwościami przyrody sprzyjające rozwojowi turystyki i rekreacji (możliwy rozwój szlaków turystycznych, sportów zimowych, kolarstwa, lokalnych ścieżek rowerowych)2. wzrost zapotrzebowania na usługi turystyczne, rekreacyjne3. doposażenie w sprzęt rekreacyjny szkolnych obiektów sportowych4. wzrost zainteresowania regionalnymi produktami i kulturą5. rekultywacja terenów zdegradowanych6. działania edukacyjno-informacyjne w zakresie ochrony środowiska7. rozwój e-kultury i turystyki (digitalizacja i cyfrowe udostępnianie zasobów kultury)8. tradycje sportowe, baza szkoleniowa oraz osiągnięcia sportowe9. nowoczesna siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej10. wzrost popularności turystyki rowerowej, spacerowej	<ol style="list-style-type: none">1. dewastacja sprzętu i urządzeń rekreacyjno-sportowych oddanych do powszechnego użytkowania2. słabe zainteresowanie i zaangażowanie się społeczeństwa możliwościami aktywnego wypoczynku3. niezadowalająca jakość usług komunikacyjnych (brak połączeń, niedogodne godziny połączeń, brak zintegrowania transportu publicznego i jego dostosowania do potrzeb rynku pracy)4. rosnące natężenie ruchu drogowego5. ograniczone środki finansowe na rozwój imprez kulturalnych i sportowych

Wnioski

Najistotniejsze wnioski wynikające z przedstawionej powyżej analizy są następujące:

1. Stabilne podstawy finansowe i doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.
Jednym z najważniejszych atutów gminy jest doświadczenie administracji w pozyskiwaniu i realizacji projektów finansowanych ze środków krajowych i unijnych. W połączeniu z systematycznym zmniejszaniem zadłużenia gminy stanowi to dobrą podstawę do dalszego rozwoju inwestycyjnego i realizacji nowych przedsięwzięć infrastrukturalnych.
2. Znaczący potencjał rolniczy i możliwości rozwoju przedsiębiorczości.
Gmina dysponuje dobrymi warunkami do rozwoju rolnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, a także posiada tereny przeznaczone pod inwestycje przemysłowe i

mieszkaniowe. Jednocześnie rozwój gospodarczy ograniczany jest przez niewielką liczbę dużych przedsiębiorstw oraz brak wyraźnej specjalizacji gospodarczej regionu.

3. Potrzeba dalszych inwestycji w infrastrukturę techniczną.
Pomimo systematycznej poprawy infrastruktury technicznej, wciąż widoczne są braki w zakresie infrastruktury drogowej, kanalizacyjnej oraz wodociągowej. Konieczne jest kontynuowanie inwestycji modernizacyjnych, szczególnie w zakresie kanalizacji, dróg lokalnych oraz infrastruktury parkingowej.
4. Wyzwania demograficzne i odpływ młodych mieszkańców.
Jednym z najpoważniejszych problemów rozwojowych gminy są niekorzystne trendy demograficzne, w tym spadek liczby mieszkańców, starzenie się społeczeństwa oraz migracja młodych i wykształconych osób do większych ośrodków miejskich. Zjawiska te wpływają na ograniczenie lokalnego rynku pracy oraz potencjału rozwojowego gminy.
5. Wysoki poziom bezpieczeństwa i aktywność społeczna mieszkańców.
Do istotnych mocnych stron gminy należy wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, w dużej mierze dzięki aktywności jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Ważnym elementem kapitału społecznego jest także aktywność organizacji pozarządowych, środowisk senioralnych oraz lokalnych stowarzyszeń i kół gospodyń wiejskich.
6. Duży potencjał turystyczny i kulturowy gminy.
Gmina posiada atrakcyjne walory przyrodnicze oraz cenne dziedzictwo kulturowe, w tym Muzeum Rolnictwa ze Skansenem oraz liczne zabytki architektury. W połączeniu z rosnącym zainteresowaniem turystyką aktywną i regionalną kulturą stanowi to istotną szansę rozwoju turystyki i usług okołoturystycznych.
7. Konieczność dalszego rozwoju infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej.
Pomimo istniejącej bazy sportowej i kulturalnej, nadal widoczny jest niedostateczny poziom infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej, szczególnie na terenach wiejskich. W tym kontekście istotne znaczenie mają realizowane inwestycje, takie jak modernizacja stadionu miejskiego czy budowa hali sportowej w Łempicach.
8. Położenie peryferyjne jako czynnik ograniczający rozwój.
Znaczącym ograniczeniem rozwoju gminy jest duża odległość od dużych aglomeracji miejskich oraz położenie w regionie tzw. „ściany wschodniej”, co wpływa na mniejszą atrakcyjność inwestycyjną oraz odpływ kapitału ludzkiego.
9. Szanse rozwojowe związane z funduszami zewnętrznymi i polityką państwa.
Istotną szansą dla dalszego rozwoju gminy jest dostęp do funduszy krajowych i unijnych przeznaczonych na rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości, odnawialnych źródeł energii oraz budownictwa mieszkaniowego, a także programy społeczne wspierające rodziny i rozwój usług społecznych.